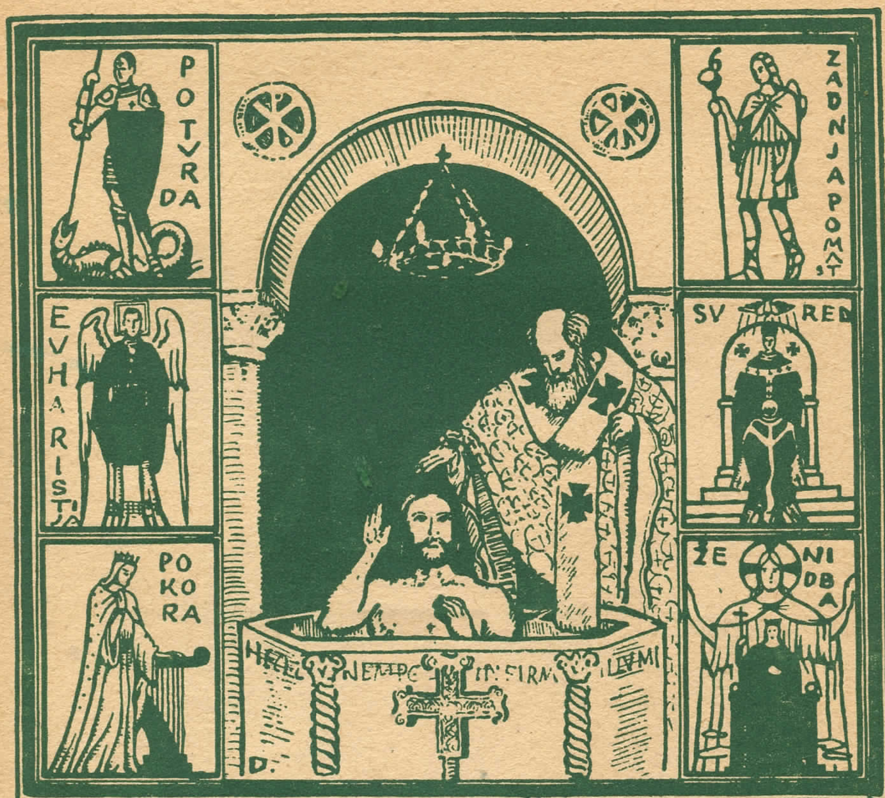
Poštarina plaćena u gotovu.

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI ČASOPIS

GOD. V. 1939. BR. 10.

ŽIVOT S CRKVOM

Časopis za liturgijsku obnovu s prilogom »Sv. Misa za nedjelje i blagdane«.

Izlazi jedamput mjesečno prema crkvenoj godini. Dozvolom crkvene vlasti izdaje »Zvijezda mora« — Hvar, a uređuje: Svećć. Šime Kovačić, Hvar. Tisak Leonove tiskare - Split (zastupnik Josip Dadić).

Godišnja pretplata:

Časopis s prilogom 36.— Dinara
Sam časopis . . 24.— „
Sam prilog . . 12.— „

Pretplata se šalje: »Zvijezda mora« - Hvar (br. čeka 32.193).

Povjerenici koji raspavačaju barem 5 komada priloga, prodavaju 1 komad za 1 Dinar, a upravi plaćaju za svih 12 brojeva po 10 Dinara.

SADRŽAJ:

PORUKA UPRAVE. Skoro u svakom broju časopisa molimo i pozivamo pretplatnike neka nam podmire svoje dugovanje još iz ranijih godina, a povjerenike neka nam redovito, po mogućnosti svakog mjeseca, šalju obračun i doznače utržak. Uza sve naše molbe i preporuke velika većina ih se oglušì našem pozivu. Mi smo radi toga nekima obustavili daljnje šiljanje lista, a ovim najozbiljnije opominjemo s v e neka podmire svoj dug. Ne ćemo i ne smijemo dozvoliti, da zbog nemara nekojih budemo morali obustaviti daljnje izdavanje lista, koji je po mnijenju svih prijatelja liturgijske obnove neophodno potrebit. Od onih, koji se ne budu odazvali našim preporukama i molbama, bit ćemo prisiljeni drugim putem utjerati dug.

Molimo da se uvaži i izbjegne tolikim neugodnostima i suvišnim troškovima.

ZAKLJUČNA RIJEČ

(PRI LITURG. KONGRESU U ĐAKOVU)

Eto nas na završetku našeg trećeg hrv. liturgijskog kongresa, pa smatram svojom dužnošću da se u ime liturgijskog odbora svima toplo zahvalim za tako lijep uspjeh.

U prvom redu izrazujemo svoju duboku zahvalnost Svevišnjemu, djelitelju svih milosti, te iz sve duše kličemo iskreni »Deo gratias«, za blagoslov, kojim Gospodin vidljivo prati skromni rad svìju nas za duhovnu obnovu našeg hrv. naroda, preko toli korisne liturgijske obnove. Njegov je blagoslov pratio i ovaj naš kongres. I doista možemo biti posve zadovoljni uspjehom kongresa, kada pogledamo na opće interesovanje episkopata za naš liturgijski pokret (sedam je biskupa osobno prisustvovalo ovom kongresu a ostali su zastupani po posebnim delegatima), kad imademo pred sobom toliki broj svećenika, redovnika, bogoslova, časnih sestara iz svih kongregacija, te lijepi broj naših svjetovnjaka jednoga i drugoga spola, predstavnika naše Katoličke Akcije, koji su svi revno i ustrajno sudjelovali svìm učenim i temeljito izrađenim predavanjima i pokazali veliko zanimanje za liturgijski pokret. Svima neka bude topla hvala sa strane permanentnog liturgijskog odbora. Nu smatram se dužnim da posebno zahvalim Preuzv. đakovačkom biskupu Monsgr. Dr. A. Akšamoviću, koji se na moju molbu spremno odazvao i rado pristao da se ovaj kongres održi u njegovoj residenciji, u slavnom Đakovu. Ne samo to, nego on je rado primio

aktivno pokroviteljstvo nad kongresom i revno se interesirao da što bolje uspije. Pri tome je našao spremne i požrtvovne pomagaće u ugled. djakovačkom svećenstvu: u svom preč. Kaptolu, u prof. zboru svoje Visoke Bogoslovske Škole, od kojih su dvojica rado preuzela i predavanje na kongresu, u Rektoru Sjemeništa, koji je bio pri ruci glede stanova i hrane za svećenike, u lokalnom odboru za kongres, sa predsjednikom Msgr. Sokolom i tajnikom Švererom na čelu, koji su se požrtvovno pobrinuli za sve pripremne radove kongresa. Svima izričem srdačnu hvalu. Od svega srca pak zahvaljujemo preuzv. gg. biskupima koji su svojim sudjelovanjem počastili naš kongres u tolikom broju. Njihovo zanimanje za liturgijski pokret najboljim nam je jamstvom, da će odsada u svakoj biskupiji pod njihovom direktivom uzeti sve većeg zamaha toli korisna liturgična obnova, što ju Sv. Stolica toplo preporuča. U tom pogledu nam također veliko zadovoljstvo pruža prisutnost velikog broja svjetovnog i redovnog klera (oko 200); dušobrižnika, kateheta, bogoslova, koji će zastalno odsele biti revni promicatelji liturgičkog apostolata u svom djelokrugu. To isto možemo da kažemo i o ovdje prisutnim časnim sestrama Sv. Križa, Milosrdnica i drugih kongregacija, koje će sve još većom intensivnošću odsele širiti liturgijski apostolat u svojim redovničkim kućama, zavodima i školama. Ne smijem pak da propustim a da ne spomenem, kako nam je ovaj liturgički kongres priuštio nekoliko ugodnih religioznih manifestacija i doživljaja. Svečana nedjeljna umjetnička akademija, priređena nastojanjem prof. bog. Dr. Ivanišića, prof. Žanka i poznatog našeg pjesnika vlč. Kornera, sa učenim jezgrovitim predavanjem prof. Žanka: »O kulturnom razvitku Hrvata u vezi sa pokrštenjem« snažno je djelovala, baš u duhu programa našega kongresa, na sve učesnike. Zatim recitirana misa djakovačkih bogoslova, i druga recitirana misa istih bogoslova skupa sa školskom djecom čč. sestara Sv. Križa, te svečana obnova krsnog zavjeta, izvršena u crkvi čč. sestara, sve su ove vjerske manifestacije ostavile dubok utisak na kongresiste, pa ne možemo a da za to vruće ne zahvalimo svima, koji su nam priredili ovakav duhovni užitak. Na koncu hotio bih svima opetovati pobudne riječi velikog Pape blagopok. Pija XI. što ih je on često ponavljao u svojim govorima hodočasnicima: *Nihil actum si quid faciendum est, i sempre più e sempre meglio*. I mi svi treba da budemo uvjereni, da imademo veliko polje rada na tek započetom liturgičkom apostolatu kod širokih narodnih slojeva i u tom pogledu moramo svikolici neumorno raditi, *sve više i sve bolje*, za liturgijski odgoj našeg milog hrvatskog naroda. Osobito bih preporučio mp. dušobrižnicima Katoličke Akcije, da, kako je to kod Jocista i Jacista, razviju i u našim religioznim društvima i Katoličke Akcije što intensivniji liturgijski apostolat, sustavnim tumačenjem liturgijskih sv. čina, posebno sv. mise, sakramenata i ostalih liturgijskih obreda, i tako će sva naša katolička mladež naučiti, da *aktivno sudjeluje u crkvenom životu s pravim duhovnim shvaćanjem i razumijevanjem*, na veliko njezino duhovno zadovoljstvo i vjerski preporod. Tu će naša mladež još više crpiti pobude za pravo *osjećanje s Crkvom* i *za socijalni osjećaj*, jer nas liturgija, uz ostalo uči štovati crkvenu hierarhiju, koja po odredbi Božjoj imade vodstvo pri liturgijskim činima, i živo nas pobuđuje na međusobnu ljubav, jer nam ona neprestano riječju i djelom naglasuje, da smo svi udovi jednog te istog mističnog tijela Kristova, i po tom da smo braća u Isukrstu, koja se imaju iskreno međusobno ljubiti, *iako se u nekim sporednim stvarima ne bi slagali.* Suviše pripadnost istom mističkom Kristovom tijelu doživlje nam u pamet i *naše socijalne dužnosti: socijalne pravde i socijalne ljubavi*, na koje nas posebno opominju sakramenti Krštenja i Potvrde. Svršavam ovim pobudnim riječima: Budemo li svi revno i ustrajno njegovali i vršili liturgijski aposolat tačno prema mudrim smjernicima Sv. Stolice, pod vodstvom biskupa, u našim župama, školama, zavodima i katoličkim društvima, onda će se i kod našeg hrvatskog naroda obistiniti auktoritativne riječi velikog obnovitelja liturgijskog pokreta Pija X. koji je kazao: »*Liturgija je prvo i nenadoknadivo vrelo istinskog kršćanskog života.*« Siguran sam, da će i ovaj naš krasno uspjeli liturgijski kongres mnogo doprinijeti, da ozbiljno razmišljamo o ovoj prevažnoj izreci Sv. Oca Pape, i potaknuti nas, da ju svaki u svom djelokrugu što bolje oživotvorimo.

† *Miho Pušić*
biskup

Krstionica - vrelo duhovnog života

UVOD

Iz dana u dan sve više vidimo kako površno poznavanje vjerskih istina dovodi do kobnih posljedica u životu. Upravo radi površnosti u vjerskim temeljnim pitanjima i kod nas, na žalost, mnogi ljudi prekidaju vezu s religioznim životom i napuštaju tradicionalne kršćanske navike u kojima je, po milosti Božjoj, naš svijet kroz stoljeća živio. Zato vidimo da se i izmišljaju kojekakve doskočice i sofisterije samo da se u životu vjernika omalovaži značenje vjerskih istina i ustanova, a opravda pogubni nehaj i indiferentizam.

Danas je posvuda zavladala manija da se kidaju veze sa starinom, tradicijom. Svijet upravo kao lud leti za svim mogućim novotarijama. Zato nije ni čudo da se i kod primanja sv. Sakramenata u životu kršćana uvlači pomalo duh moderne poganštine. To opažamo navlastito kod sakramenta sv. Krštenja. U stara vremena djeca su se krstila odmah prvih dana poslije rođenja, ako ne istoga, a ono svakako drugoga ili trećeg dana. Dandanas vidimo da se i po selima zavlači s krštenjem djece na čitave sedmice, koji put na mjesece, pače i na godine. Osim toga, na krštenjima se sve više pojavljuje nekršćanska mana da se djeci, osobito ženskoj, daju svakojaki prirodni i poganski nazivi namjesto lijepih kršćanskih imena. Što se tiče krštenih kumova, osobito po gradovima, najmanje se gleda na njihov vjerski život, a najviše na bogatstvo i čast. Zato se za svjedoke nerijetko uzimaju oni kojima je vjerski odgoj novokrštnika najzadnja briga.

A ovo su, kako sam već u početku spomenuo, samo plodovi površnog poznavanja vjerskih istina i kršćanskih ustanova. Liturgijski pokret ima za glavnu zadaću da sve sakramentalno i molitveno bogoštovlje povrati k svome izvoru, tradiciji, kako ga je kat. Crkva stvorila i kako ga i sada propagira, zato treba da on jednako učini i sa sakramentom svetoga krštenja.

Apostoli — ribari svu noć su lovili, ali uza sav trud ipak ništa ne uloviše. Tada pristupi k njima Isus. Reče im neka zavezu na duboko i tamo bace mreže. Oni su Ga poslušali. Na dubokome uloviše toliko, da su im od obilja riba i mreže pucale. Svi smo mi, bili svećenici ili obični vjernici, dok radimo na obnovi kršćanskog života u našem narodu putem liturgijskog pokreta, apostoli — ribari. Zato i nama govori Isus preko svoje Crkve, da u svojoj pobožnosti, a pobožnost je čitav vjerski život zahvaćen u svim njegovim oblicima, zavezemo na dublje, to jest, da uniđemo u život tradicionalne liturgije, da u njoj crpimo živu vodu obnove katoličkog života.

U ovom referatu pokušat ću ukratko prikazati kako je krstionica vrelo kršćanskog života; nastojat ću iznijeti što nam veli o tome kršćanska starina, osvrnut ću se i na crkvene odredbe s obzirom na krstionicu, a najposlije ću upozoriti kako osobito danas moramo svratiti pažnju vjernika na krstionicu kao na nepresušivo vrelo kršć. života.

I.

Kršćanska starina naziv1je sakramenat Krštenja *Sacramentum regenerationis christianae*. O tome novom rođenju i duhovnom preporodu govorio je Krist Nikodemu, kad je ovaj jerusalemski vlastelin dolazio noću k Spasitelju na katekizaciju. »Zaista, zaista ti kažem: Ako se ko ne rodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje« — tako veli Isus. To novo stvaranje čovječanstva izvršio je Isus na Kalvariji i svojim uskrsnućem, kad je postao: *Pasha nostrum, verus Agnus qui abstulit peccata mundi et vitam resurgendo reparavit* — Naše vazmeno janje, pravi jaganjac koji uze grijehe svijeta i život uskrsnućem obnovi.

I upravo radi smrti i uskrsnuća Kristova Crkva je u prva vremena krštenjem rađala kršćane na sami uskrsni blagdan. Sva misna uskrsna liturgija i danas nam još svjedoči, kako je Crkva u njoj pred očima imala u prvom redu svoje neofite. Svakoga dana kroz uskrsnu oktavu jutarnja misa bila je za novokrštenike. Poslije podne oni bi došli *ad Vesperas*, na večernje bogoslužje. Iza Vespera novokrštenici su išli procesionaliter *ad fontes* t. j. do krstionice da u molitvama pohode i iskažu poštovanje onome svetom mjestu gdje su preporođeni na život s Kristom.

Budući da je krstionica mjesto gdje se prima i daje sakramenat preporođenja — sacramentum regenerationis christianae — to je onda i kult krstionice uistinu vrelo obnavljanja kršćanskog života.

Dà, krstionica je pravo vrelo kršćanskog života. Ona je naše osobno *svetište*. U Starom Zavjetu bilo je zapovjeđeno svima Židovima da se klanjaju Bogu samo u svetom jerusalemskom Hramu. *Elegi enim et sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum et permancent oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus*. Izabrao sam i posvetio ovo mjesto, da tu bude moje ime do vijeka i da ostanu tu oči moje i srce moje u sve dane (Praralip. 1, 2 cop. 7). U Novom Zavjetu svaka je kat. Crkva kršćansko svetište. U njoj prebiva sam euharistijski Isus Krist kojemu se treba klanjati u duhu i istini — in spiritu et veritate (Iv. 4, 23). U župskim crkvama ima jedan kutić koji je za svakoga od nas kao svetište našega vlastitog spasenja. Taj dragocjeni kutić, to naše osobno svetište jest *krstionica*. Zato iza oltara i tabernakula za nas i nema svetijega mjesta od krstionice.

Da je krstionica zaista vrelo kršćanskog života potvrđuju nam i razni natpisi koji potječu od kršćanske starine. Divan je na pr. natpis koji je dao urezati na vratima lateranske krstionice papa Siksto III. Tu je jasno izraženo što znači krstionica za naš kršćanski život.

Pogledajmo malo njegovo značenje! *Gens sacranda polis hic semine nascitur almo, quam foecunditatis Spiritus edit aquis*. (Narod koji se mora posvetiti za nebo ovdje se blagotvornim sjemenom rađa, kojega Duh plodnosti pruža vodama). Dakle, krstionica je ono mjesto gdje se za nebo rađa novi naraštaj koji nije od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje nego od Boga (Iv. 1, 13). U krstionici, eto, postajemo milošću Kristovom rod Božji. *Gens Dei sumus*. U krstionici kršćanin postaje drugi Krist, ili kako kaže sv. Pavao: de carne eius et de ossibus eius — od puti njegove i od kostiju njegovih (Ef. 5, 30). Preporođenje u novome božanskom životu biva po vodi koja je od Duha Svetoga primila preporodnu, otkupiteljsku snagu. *De precordiis Divinitatis* — iz boka Kristova potekla je spasiteljska snaga vode krštenja, koja nas čini da smo *narod sveti, rod izabrani, kraljevsko svećenstvo* (1 Pet. 2, 9).

Virgineo foetu — veli dalje Sikstov epigraf — *genitrix Ecclesia natos, quos, spirante Deo, concipit amne parit* (Majka Crkva djevičanskim porodom rođene koje Božjim dahom začimlje, vodom rađa). Kat. Crkva zaručnica je Duha Svetoga. Kako je Krist - Crkva na blagdan Duhova

porodila prve kršćane, tako i u našim krstionicama — po krepošti Duha Svetoga — Krist - Crkva rađaju svoj djevičanski porod u vodenim krsnim valovima. *Coelorum regnum sperate, hoc fonte renati, non recipit felix vita semel genitos* (Uzdajte se u kraljevstvo nebesko preporođeni ovim izvorom: blaženi život ne prima jedanput rođene). Na krštenju postajemo građani svetih u nebu i Božji ukućani (Ef. 2, 19). Iz krstionice izlazimo kao baštinici Božji, a subaštinici Kristovi za život vječni (Rim. 8, 17). Krstionica nam daje pravo na raj, jer nebo ne može da primi one koji su rođeni samo jedanput t. j. samo od tjelesne majke. Treba se po drugi put roditi, treba se krstiti, da uzmognemo postati baštinici neba. To je ono rođenje za koje Nikodem reče: Kako se čovjek može roditi kad je star? (Iv. 3, 4).

Fons hic est vitae, qui totum diluit orbem sumens de Christi vulnere principium (Ovo je izvor života, koji oblijeva čitav svijet uzimajući početak iz Kristove rane). Na riječ Mojsijevu Božjom voljom provrio je ledeni kamen čudesnom vodom da se napoje Izraelci u pustinji. Voda u krstionicama teče iz Kalvarije, iz boka Kristova i puna Isusovih zasluga pere čovjeka od grijeha i napaja ga božanskim životom, koji se razlijeva u život vječni. Voda krštenja teče u sav svijet. Granice su joj istina, vrijeme i prostor, ali krepost joj je neograničena, jer veže čovjeka s vječnošću.

Uprav zato jer nam krstionica pruža život, kliče Siksto III: *Mergere, peccator sacro purgande fluento, quem veterem accipiet, proferet unda novum* (Zaroni, grešniče, u svetu vodu koja čisti, jer koga voda stara primi iznijet će ga nova). Kad se čovjek grešnik okupa u čudesnom krsnom vrelu, neka je i godinama star i grijesima iznakažen, on tada postaje mlad, nevin, svet. Obukavši novu narav posvetne milosti čovjek se tada pomlađuje, biva kao vječan u Božjim očima: nova creatura (II Kor. 5, 17), participes enim Christi (Žid. 3, 14).

Insons esse volens, isto mundare lavacro, seu patrio premeris crimine, seu proprio (Ako hoćeš biti nevin, očisti se ovom kupelju bilo da te tišti očinski, bilo vlastiti grijeh). Velika je blagodat krstionice, jer u njoj voda sv. Krsta diže svaki grijeh istočni i osobni. Nikakve mrlje ne ostavlja. Stoga *nulla renascentum est distantia, quos facit*

unum unus fons, unus Spiritus, una fides (Nema razlike među preporođenima koje čini jednacima jedan izvor, jedan Duh, jedna vjera). Kad je, dakle, na krštenju isto čudesno vrelo, isti Duh Oca i Sina i dosljedno ista vjera, onda i među svom preporođenom djecom Božjom otpada svaka razlika. Svi su kršćani jedno otajstveno kompaktno Tijelo, kojemu je glava Krist; *cor unum et anima una:* jedno srce i jedna duša. Nijedan od njih nije smatrao imanje svojim, niti da je išta njegovo, nego im sve bijaše zajedničko (Dj. Ap. 4, 32). Tako čitamo u Djelima Apostolskim. To je sveti kršćanski komunizam ! !

Nec numerus quemquam scelerum, nec forma suorum tereat hoc natus flumine sanctus eris. (Nek nikoga broj zločina niti izgled vladanja ne straši, u ovoj rijeci rođen bit ćeš svet). Uistinu, posvetna milost po kojoj novokrštenik postaje dionikom božanske naravi u sebi je bitno ista i jednaka u svakom kršćaninu, pa ne znam na koji stepen herojske svetosti kasnije Bog uzvisio odabrane duše.

Vidjeli smo iz ovoga epigrafa lateranske krstionice što znači krstionica za naš kršćanski život. Ona je vrelo spasa i života.

Pobožna legenda priča nam da je otac Origenov, kad mu se dijete donijelo sa sv. Krštenja, obukao najsvečanije odijelo. Pun Božjega straha pristupio je tada k svome sinu novokršteniku te pokleknuvši poljubio ga u čelo. Tim je htio posvjedočiti svoju vjeru i religiozni nazor o svom krštenom djetetu. Ova nam legenda jasno predočuje kako su vjernici u prvim vjekovima s pravom držali da im se u krstionici preporađa čedo na život u Kristu.

(Slijedi nastavak)

O. Joakim Friganović, franjevac.

Sakramenat pokore

(Nastavak)

SAKRAMENAT POKORE — LIJEK I IZVOR SNAGE

Već je sv. Benedikt preporučivao svojim redovnicima čestu ispovijed kao snažno sredstvo za duhovni napredak. U tome su ga slijedili duhovni učitelji sve do danas. I sam crkveni zakonik sjeća ispovjednika da je u ispovi-

jedaonici i *sudac* i *liječnik*, i postavljen od Boga kao sudac Božje *pravde* i *milosrđa*. Grijehom je povrijeđena Božja pravda i treba da joj se dade zadovoljština. Ali grijeh imade mnogo uzroka koji nijesu ni samom grješniku poznati. Iskusni će ih ispovjednik uvidjeti i moći dati lijeka pokornikovim ranama.

Već samo to što čovjek znade da će svoje grijehe morati očitovati, drži ga da ne padne. Poznato je kako je sv. Filip Neri izliječio nekog mladića od ružnog grijeha samo time što se je morao doći ispovijediti poslije svakoga grijeha. S toga gledišta je ispovijed samo po sebi, i bez obzira na sakramentalnu milost i lične sposobnosti ispovjednika, lijek za moralne rane. A koliko više onda, ako uzmemo u obzir posebne milosti što ih duša u njoj dobiva i možda veliko iskustvo ispovjednika koji znade dušu ravnati u životnim okolnostima, da je uza sve napasti sačuva od grijeha.

Zato je česta ispovijed od velike koristi, da ne rečem apsolutno nužna svima *koji hoće da pobožno živu u Kristu Isusu,*[1]) osobito danas kad im prijete tolike napasti, i kad je društvena atmosfera upravo okužena grijehom i moralnim zabludama. Dapače vrlo je velik broj duša koje se više ne moraju boriti samo sa napastima, nego upravo sa silom, bilo fizičkom bilo moralnom. Strahovito je velik broj onih koji svoj svagdanji kruh kupuju moralnom propašću.

To su stvari o kojima se malo ili bez uspjeha piše i govori, a još manje radi da se takvim dušama priskoči u pomoć. U većini slučajeva, barem za katolike, ostaje im jedina ispovjedaonica gdje nađu utjehe, savjeta i snage. I zato se osobito ovakvima nikada ne može dosta preporučiti da što češće pristupaju ovom sakramentu koji daje, uzgaja i čuva krepost.

SAKRAMENAT POKORE — IZVOR DUŠEVNOG ZDRAVLJA I MIRA

Vjernici imadu prilike da slušaju propovijedi i da čitaju duhovno štivo gdje im se tumači zakon Božji i pokazuje put života. Ali i propovijedi i knjige govore svima, tiču se svačijih potreba, ali ničijih napose. A nije svaka hrana dobra za svakoga. U ispovijedaonici naprotiv duša

[1]) II. Tim. III, 12.

dobiva hranu koja je upravo za nju najzgodnija i koja odgovara njezinim potrebama. Zato je s pravom neko rekao da duša više nauči za četvrt sata u ispovijedaonici nego u čitavim bibliotekama duhovnih knjiga.

To vrijedi osobito za duševno bolesne. Nema više puta ni jedne klinike koja bi im pružila lijeka kao ispovijedaonica. Neki je specijalista za duševne bolesti dugo liječio jednu pacijenticu. Oponašao je ispovijedaonicu mučeći je beskonačnim pričanjem njezine životne povijesti. Napokon joj je kazao: »Vama može pomoći samo ispovijedaonica; ja ne mogu.«

Mnogo se prigovara Ispovijedi, kao da ona ponizuje čovjeka i čini ga neodlučnim i strašivim. Međutim na dnu svih mogućih prigovora Ispovijedi leži to, da se čovjeku ne da otkrivati ono zbog čega se čovjek mora crveniti, kako je to priznao i obraćenik François Coppée. Ali ozbiljnog razloga koji bi bio protiv nje ne može nitko iznijeti.

Naprotiv već su stari poganski filozofi savjetovali svojim učenicima da očituju svoje mane da ne bi sakrivene u tajnosti prouzročile neizlječivi trulež. I jest psihološka činjenica da mana koja je u duši sakrivena malo pomalo otruje i pokvari čitavi duševni organizam. Zato toliki Freudovi učenici na početku liječenja duševnih bolesti nastoje otkriti nešto što se je u duši sakrilo već u djetinjstvu, a što je izjeda kao crv. Samo što to oni ne mogu radikalno povratiti, ako i otkriju. A ispovijed odrešenjem to amputira, i duša ostaje zdrava i sposobna za novi život. Snaga sakramenta Pokore, po riječima Tridentinskog sabora, leži u tome što nam vraća milost Božju i povezuje nas s njime u tijesno prijateljstvo. S tim zajedno običavaju duše, koje se pobožno približavaju, primati veliki mir i vedrinu savjesti sa velikom duhovnom utjehom, kako veli isti sabor.

Dakle sam vrhunaravni učinak sakramenta, time što dušu oslobađa krivnje koja je poremetila ne samo odnos njezin prema Bogu, nego i njezine naravne funkcije, oslobađa je i od te čisto prirodne poremećenosti. A tome veoma mnogo pridonaša sam oblik ovog sakramenta koji posve odgovara našim duševnim zahtjevima. O tome veli Rimski katekizam: »Razlog zbog kojega je Krist Gospodin htio da se Pokora ubroji među sakramente bio je taj, *da manje uzmognemo sumnjati* o oproštenju grijeha koje nam je Bog obećao kad je rekao: *Ako grešnik bude činio pokoru za sve svoje grijehe što ih je učinio, i bude držao sve moje zapovijedi, te bude vršio sud i pravdu, živjeti će.*[2]) (Jako bi se naime moglo dvojiti o nutarnjoj pokori [bez sakramenta], budući da se treba bojati svoga vlastitoga suda u onom što sam radi). Gospodin je (dakle, da dođe u susret ovoj našoj brizi), ustanovio sakramenat Pokore, te se uzmognemo nadati da su nam u njemu po svećeničkom odrešenju oprošteni grijesi, i da po vjeri, koju s pravom treba da imademo u snagu sakramenata, budemo mirniji. Jer ne smijemo drugačije uzimati glas svećenika koji nam zakonito oprašta grijehe, nego kao glas Krista Gospodina koji je rekao uzetome: *Uzdaj se, sinko, oprašćaju ti se grijesi tvoji.*«[3])

Imamo dakle u sakramentu i vanjski dokaz onoga što se je u duši dogodilo i to nam daje mir i sigurnost. A mir daje vedrinu i sposobnost za život.

S time u vezi jest i druga psihološka potreba kojoj ispovijed zadovoljava, potreba da nekome kažemo ono čime smo opteretili svoju savijest. Ta je činjenica nagnala tolike zločince, te su se sami prijavili sudu onda kad ih nitko nije na to tjerao. I muke su lakše podnijeli nego onog crva u sebi. — A kako istom ispovijedaonica može da smiri čovjeka, kad mu još daje jamstvo da je Bog zaboravio sve njegove grijehe: *Ti si izbavio dušu moju da ne pogine, bacio si za leđa svoja sve grijehe moje.*[4])

SAKRAMENAT POKORE I KRIVI STID

Na koncu dvije riječi onima koji se stide očitovati grijehe. Ne bi čovjek vjerovao da ih imade tako veliki broj. Ta napast svlada najlakše one koji su se čuvali grijeha, kad im se dogodi da upadnu u nj. Dok se ljudi pokvareni ne stide svagdje javno pokazivati svoje moralne prostote, dotle napasnik onim dobrim i stidljivima zatvara usta da ne očituju grijeh ondje gdje bi ga se i riješili. Mjesto da trče u ispovijedaonicu da ga otkriju i tako ga se riješe, oni ga kriju u svojoj uznemirenoj duši i bježe od ispovijedaonice. S pravom veli sv. Bernardo: »Onaj

---

2) Ezec. XVIII, 21.

3) Math. IX, 2.

4) Is. 38, 21.

koji je ujeden od zmije, prestrašen izbjegava svećenika, dok se zapravo mora uteći k njemu kao majčinom krilu.«

Onima koje svladava ovaj nerazboriti strah pred otkrivanjem svoje savjesti kaže sv. Augustin: »Čovječe, zašto se bojiš ispovijedi? Ono što znadem preko ispovijedi manje znadem od onoga što ne znam. Zašto se stidiš ispovijediti svoje grijehe? Grešnik sam kao i ti; čovjek sam i priznajem da mi nije tuđe ništa od onoga što je ljudsko. Ispovijedaš se čovjek čovjeku, čovjek grješnik čovjeku grješniku. Izaberi što hoćeš: ako ne ispovijedIš nego sakrivaš, neispovjeđen ćeš biti osuđen. Zato Bog traži ispovijed, da oslobodi čovjeka poniznog; zato osuđuje onoga koji se nije ispovijedio, da kazni ohologa.«

Ako nas je dakle napasnik naveo na grijeh, ne dajmo te nam zatvori usta krivim sramom kad ga hoćemo ispovijediti. Sjećajmo se kako je postupao Otac sa rasipnim sinom kad se vratio: nije mu dao niti dovršiti ispovijed svoga grijeha. Mi ćemo morati dovršiti svoju ispovijed, ali čim počnemo govoriti, oduzet će nam sram i strah, tako da nam više ne će biti ispovijed teška. Ako nam je grijeh oduzeo milost Božju, nemojmo mi sami bježati od sredstva koje nam je može vratiti, a to je sakramenat Pokore.

O. Pavao Badurina.

Po Crkvi k Bogu

Isus, kojega je Vječni Otac poslao na zemlju, dobio je s time zadaću, da ljude privodi k Njemu. Isus je dakle posrednik između ljudi i Boga. Nego, kako se možemo služiti ovim posredništvom Isusovim sada, kad je On, naš vrhovni Svećenik, uzašavši na nebo ostavio ovu zemlju?

Ovdje moramo pozvati u pomoć ono moralno biće koje liturgija naziva »naša sveta majka Crkva«. Ona nas kao Zaručnica Kristova, krštena Duhom Svetim, vodi k Bogu, Ocu Isusovu i svome. Po Crkvi i samo po njoj možemo ući u očinsku kuću, kraljevstvo nebesko.

Vidljiva Crkva jest u prvom redu papa, jer mu je Isus preko Petra predao vrhovnu vlast, postavivši ga tako glavarom Crkvi svojoj. Ta je vlast Petrova proširena na sve apostole, tj. biskupe koji su u zajednici s vrhovnom glavom.

Ova vidljiva Crkva zamjenjuje Isusa, jer Ona, možemo reći, proširuje Utjelovljenje na cijeli svijet i kroz sve vjekove, na što ju je Krist ovlastio. Dapače što je još više ima Ona tajanstvenu moć da spusti utjelovljenu Riječ na oltare i bdije uza sva svetohraništa u kojima on stanuje. U ime Isusa — Hostije, koji je u svom novom stanju prestao da govori i da se miče, govori i radi Crkva. Tako crkveno poglavarstvo, uvijek združeno s Kristom, može reći kao i On: »Nitko ne ide k Ocu nego po meni.«

Ali ovdje se nameće pitanje, na koji način Crkva vrši tu svoju zadaću, da nas umjesto Isusa i u Njegovo ime vodi k Bogu Ocu. Da to shvatimo, potrebno nam je dozvati u pamet da je Isus dao svojoj Crkvi trostruku vlast: učiteljsku da naučava duše, svećeničku da ih posvećuje i pastirsku da njima upravlja. Predmet će našeg razlaganja biti da pokažemo, kako Crkva ovu trostruku vlast, koju vrši uz pomoć Duha Svetoga, vrši na osobiti način po liturgiji, i jer je vlast trostruka, razlaganje će imati tri dijela.

1) Papa je kao nasljednik sv. Petra na stolici rimskoj naučitelj cijele Crkve, i tom se svojom vlasti on služi, kad govori ex cathedra, a to je baš preko jednog liturgijskog čina, tj. sv. mise. Isto tako čine i biskupi kao naučitelji pojedinih Crkava.

U vrlo zgodnom ruhu dijeli nam Crkva preko svete mise svoju nauku. U prvom dijelu sv. mise štioci čitaju štenja iz Starog Zavjeta, podđakon čita poslanicu, koja se tako naziva jer je redovito uzeta iz poslanica Novog Zavjeta, i napakon đakon čita evanđelje. Nakon toga slijedi propovijed na temelju onoga što je pročitano, a osobito evanđelja, što je u početku kršćanstva činio — ako nije bio zapriječen — samo biskup. »Sve od apostolskih vremena vidimo, da je riječ Božja uvijek bila tijesno združena s liturgijskim činima, da Crkva nije nikad ni pomislila da bi je morala odijeliti potpuno od liturgijske službe ili joj oduzeti to počasno mjesto« (Dom Ursmer Berlière). Pa i u naše dane se preko sv. mise čitaju enciklična pisma papina i pastirska pisma biskupâ.

Kako je samo bogat i obilan kruh nauke, koji nam Crkva pruža u predi - misi. Svaki dan: izvaci iz sv. Pisma Starog i Novog Zavjeta, stihovi psalama u pristupnoj molitvi, pjesmi iza poslanice, prikaznoj i pričesnoj pjesmi,

zatim mjesta iz prorokâ i apostolâ u poslanici što nam sve samo jače osvjetljuje Isusovu riječ u evanđelju.

Kako je vječita ona pouka koju nam Crkva daje kad nam svaki dan stavlja pred oči jednog Sveca kao uzor, opisujući nam njegov život u oficiju i misi. Tu nam ujedno daje i teoriju i praksu kršćanske askeze. Toliko nam svetkovina daje Crkva preko godine i preko njih nam pruža toliko kreposti i istina, te tako imamo neprestano pred očima ili Krista samog ili u njegovim članovima. Time nam pruža priliku da ih nasljedujemo i da se vježbamo u svetosti, jer se svetost sastoji u nasljedovanju Isusa.

Govoreći o nedjeljnim evanđeljima Tridentski sabor kaže da tumačeći ih razlažemo vjernicima sve članke vjere koji se nalaze u katekizmu.

Liturgija je teologija koja se uči klečeći. Sve dogme nalaze u liturgiji svoju potvrdu. Božić nam na pr. svojim veselim pjevanjem i sjajem, veličajnim riječima iz svog oficija i mise, koje nam govore samo o Djetetu - Bogu, dolazi svake godine kao najrječitija dogma Utjelovljenja. To isto vrijedi i za Uskrsnuće i Uzašašće Isusovo, Uznesenje Gospino i sva druga otajstva. Sve što Crkva uči o ovim velikim otajstvima izoženo je u misalu i brevijaru onoga dana kad se svetkuje.

Možemo dakle iz svega što smo napomenuli zaključiti, da je javno bogoslužje, u kojem nam Crkva pruža sve bogatstvo sv. Pisma i kršćanske Predaje, redoviti put kojim Crkva izvršuje svoju učiteljsku vlast među ljudima.

2) Uvjerimo se nadalje da i svoju svećeničku vlast Crkva dobrim dijelom vrši preko liturgije. Dosta će biti da općenitim crtama pokažemo kako nas Crkva posvećuje po svojoj liturgiji.

Svaki dan Crkva po svojim svećenicima prikazuje misnu žrtvu, koja je središte njezina bogoslužja, i moli svoje kanoničke časove te time za sve kršćane dobiva milosti koje su postignute na Golgoti.

Svake nam godine blagdani liturgijskog ciklusa dozivlju u pamet sva otajstva iz Isusova života, da tako iz njih primijenimo na naše duše zasluge Isusove.

Tokom cijelog našeg života nam sakramenti, kojih dijelovanje zavisi o pripravnosti onih kojih ih dijele i onih

koji ih primaju, pružaju milosti koje su neophodno potrebne za naše spasenje.

Čim se čovjek rodi Crkva nam prilazi po svojim svećenicima kao majka svome djetetu u kolijevci i daje nam po svetom krštenju život milosti. U prvim godinama razuma već ga prima na euharistijsku trpezu, da postane dionik plodova žrtve sv. mise, koja je ista sa žrtvom na križu. Na ulazu u mladenačko doba, pa i još prije, podijeljuje mu biskup sv. potvrdu, da ga tako utvrdi u sv. vjeri. Uvrijedi li po nesreći Boga, Crkva ga s njim izmiruje. Kad dođe vrijeme da mladi čovjek izabere životni stalež, eto opet Crkve, da mu podijeli sv. red ili blagoslovi njegov redovnički zavjet ili ženidbenu vezu. I napokon kad dođe duši čas da pođe k Bogu, Crkva je preporuča Svevišnjemu ukrijepljujući je pomazanjem i sv. popudbinom; te moli žalosni oficij i sv. misu nad njegovim smrtnim ostancima, koje napokon polaže u blagoslovljenu zemlju.

Osim toga sve blagoslovine i blagoslovi, koje nam Crkva daje u svim prilikama, mnogo doprinose našem posvećivanju.

3) Vlast upravljanja jest kraljevska kruna koju je Bog Otac postavio na glavu svome Kristu, a on ju postavlja na čelo svojoj Crkvi. I ovu vlast, koja je u isto vrijeme zakonodavna, sudbena i izvršujuća (kaznena) vrši Crkva djelomice po liturgiji.

Vidljivoj glavi Crkve pripada pravo da upravlja javnim i službenim bogoštovljem. To su pravo nakon Tridentskog koncila rimski pape pridržali za se, i zato posebne liturgijske odredbe i običaji pojedinih Crkava ostaju na snazi i vrijede samo uz privolu papinu.

Samo od vrhovne glave imaju svu snagu liturgijske knjige, po kojima se imaju obavljati žrtve, klanjanja i molitve; samo tada imaju svoju moć ako su potvrđene od vrhovne glave. Brevir, misal, ritual su od vrhovnog auktoriteta primili svoju zakonsku vrijednost, i zato molitve koje oni sadrže, nisu samo odobrene formule već i službena molitva Kristove Zaručnice, čija molitva jer je Zaručnica ima posebnu moć.

Svoje presude i odredbe donosila bi Crkva za vrijeme liturgijskih funkcija, na što nas i danas sjećaju »proglašenja« koja se obavljaju poslije evanđelja.

I u naše doba su došašće i korizma vremena, kad je zabranjeno svečano vjenčanje; osim toga korizma je doba posta i nemrsa. U tim vremenima je Crkva zabranjivala ratove, prekidala suđenja i zadržavala sudbene progone. Obdržavanje vigilija, propisa o postu i nemrsu na kvatre i od petka, sve su to vježbe pokorne koje ovise o liturgiji.

Osim toga je Crkva i izvršujuću vlast vršila preko liturgijskih čina. »Izgon i pomirenje pokajnika, koji po svojoj naravi spadaju na crkvenu disciplinu, po svojoj su formi ceremonijalni čini«, kaže M. Desloge. Izopćenje nadalje isključuje iz Crkve i zbora vjernika i zatvara i sâm ulaz u Crkvu, prema tome zabranjuje prisustvovati liturgijskim činima.

Svoju kaznenu vlast izvršuje Crkva i onda kad interdiktom lišava čitavi kraj od javnih molitava, sakramenata i crkvenog pogreba.

Crkva je dakle kraljica koja izvršuje dio svoje vlasti u liturgiji. Vršeći tu svoju vlast uvijek se pokazuje pravedna, pa i ako se kada posluži strogošću za dobro duša za koje se brine, odmah podvostručuje svoje molitve da isprosi od Boga oproštenje. Time nam se pokazuje kao majka koja, nešto težom disciplinom korizme, došašća i vigilija, vodi svoju djecu da osjete u svoj punini veselje Uskrsa, Božića i drugih velikih blagdana preko godine.

Sve nas ovo, što smo iznijeli, nutka na to da zaključimo, da duša koja hoće da crpi kršćanski duh iz prvog i nepresušnog izvora, mora ljubiti liturgiju, jer po njoj Crkva izvršuje dobar dio svoje učiteljske vlasti, najglavniji dio svoje svećeničke vlasti i ponešto disciplinarne vlasti.

Svakome se nameće dužnost da makar u najmanjoj mjeri učestvuje u liturgijskom životu, i to slušanjem sv. mise nedjeljom i blagdanom. Ali duša, koja hoće da se potpuno podloži trostrukoj vlasti koju vrši Crkva vodeći nas tako k Bogu, ima dužnost da se što moguće češće utječe liturgiji. Nezgodno bi bilo za dušu, koja hoće da postane savršenom, da se u svom svagdašnjem životu ne obazire na pomoći koje dobiva iz liturgije. Time bi se lišila mnogobrojnih milosti, a Boga bi lišavala posebne slave koju mu podaje javna molitva Crkve.

Dom Gaspar Lefebyre, O. S. B.
Pr. N. B.

Liturgijski pokret, njegov razvoj i djelovanje

Liturgijski je pokret jedna činjenica. On postoji i djeluje. Njegov se utjecaj očito vidi u svim manifestacijama katoličkog života zadnjih nekoliko decenija. Ali samo ime pokret, ako se uzme u svom redovitom smislu, kao neka konkretno organizirana akcija, teško može ispravno označiti one mnogovrsne i spontane pojave duhovnog gibanja koja se vežu na liturgijsku sadržinu. Tu se ne može govoriti o nečem unapred određenom i po planu organiziranom. Toliko ima tu spontanog i neposrednog da bi se prije moglo govoriti o jednom duhovnom strujanju koje postepeno zahvaća u širinu sve narode univerzalne Crkve, dok u dubinu prožima polako sve više njene duhovne izražaje počam od literature, umjetnosti i znanosti do organiziranog života Katoličke Akcije.

Vanjski razvoj liturgijskog pokreta, mislim, da je manje više poznat. Uostalom on je dosta opširno prikazan u predavanju vlč. Kirigina održanom na I. liturg. kongresu u Hvaru (Croatia orans — Hvar). Ja bih se htio ovdje više osvrnuti na nutarnji, psihološki razvoj i postanak liturgijskog gibanja.

Djelovanje liturgijskog pokreta opaža se na svim skoro područjima katoličkog života. Što znače u povijesti Battifol, Cabrol, Bishop, Dom Cagin, Gueranger i drugi, u teologiji Mersch, de La Taille, Thalhofer, Guardini, Parsch, Karl Adam i nebrojeni drugi pisci, o tom ne treba ni govoriti. Vele, da skoro polovica suvremene teološke literature govori o tako zvanim liturgijskim temama: Otajstveno Tijelo Kristovo, Sakramenti, Euharistija i sl. Obnova korala djelovanjem Solesmeskih benediktinaca i obnova polifonije u muzici; u likovnoj umjetnosti novi duh stvoren utjecajem Beurona, u literaturi djela Huysmansa, Claudela, Gheona i tolikih drugih, sve su to možemo reći plodovi liturgijske obnove. Ali nada sve novi duh koji struji u nutarnjem životu klera i vjernika, te koji se u nekim organizacijama Kat. Akcije diže do visine skoro prvih kršćanskih vremena. Odakle sve to?

Za laičkog historika XX vijeka može ova pojava značiti jednu zagonetku. Za nas ne. Mi kršćani znamo da

svaka pojava u povijesti ima svoj uzrok i svoj cilj u vječnosti. I znamo da u Crkvi stalno živi onaj Duh za kojeg veli psalmista: »Šalješ Duh svoj i sve nastaje i obnavljaš lice zemlje.« Zaista taj Duh često upravo pred našim očima vrši to obnavljanje.

Ali u tom mu redovito služi i naravni slijed događaja. Velike pojave u povijesti ne nastaju odjednom, na njih često pripravljaju stoljeća. Bilo pozitivno, sijući ideje, bilo negativno stvarajući umor i reakciju, orući po dušama plugom razočaranja.

Uistinu kako da se shvati: zašto se duše tako spontano otvaraju zamahu liturgijske obnove, ako ne tako što su bile na nj pripravljene dugom duševnom žeđom?

*

Najočitija oznaka liturgije, koju svatko na prvi pogled opaža, jest da je ona čin *zajednice*. A u današnje doba nije ništa tako očito kao potreba uspostavljanja pravih odnosa između pojedinaca međusobno te između čovjeka i zajednice. Ti su odnosi u prošlim vjekovima bili strašno poremećeni, a posljedice toga mi osjećamo i danas.

Zadnji vjekovi živjeli su u znaku prevlasti pojedinca — individualizam. Od Renesanse, Reformacije, Revolucije do danas, raznim se doktrinama mazilo čovjekov egoizam, te se postepeno slabio i mrvio onaj vez koji spaja međusobno ljude u jednu psihofizičku cjelinu — zajednicu.

To je stvar prilično jasna. Ako ništa drugo a ono reakcije fašizma i komunizma pokazuju kako se zaista bilo predaleko zašlo, kad je razočaranje dovelo do ovako ekstremnog stanja u kolektivnost. Pojedinac se konačno osjetio preslabim pred silnom mašinerijom kapitalističkog sistema. Bio je ugrožen i sam njegov opstanak, pa je nagonski tražio zaštitu u zajednici. Dakako, nagonske reakcije idu iz ekstrema u ekstrem, ali nam i to pokazuje pravac težnja današnjeg čovjeka.

*

Isti ovaj duševni proces djelovao je i na vjersko područje, jednostavno zato što su i vjernici kao i drugi ljudi živjeli u istim prilikama. Tako se dogodilo da su vjera i vjerski život potisnuti u sferu individualnog života a da su izgubili, barem u dušama vjernika, ono socijalno značenje koje religiju čine stvarju zajednice. To se već po-

čelo pripremati u periodi gotike, kad se vjerski doživljaj, koji je dotad bio jasan i kao od jednog komada, počeo razlivati i zaustavljati na nebitnim pojedinostima, koje su odgovarale pojedinačnom raspoloženju vjernika. Tako dolazi, recimo, do toga da kult svetaca skoro zastre, u očima vjernika, pravi teocentrički kult Crkve. A u gotici već to nije rijetka pojava.

Kad je tako individualnom pobožnošću oslabila duboka i intimna povezanost vjernika s Crkvom, nije bilo teško raznim reformatorima da ih i izvana otcijepe od Crkve. Ako je vjerski život njegova individualna stvar, šta će mu tu Crkva?

Iako je koncil Tridentski naglasio organsku i liturgijsku strukturu Crkve, ipak je protureformacija pošla drugim putem. Razumljivo, jer su i oni koji su to provodili bili ljudi, djeca svoga vremena i nisu bili neprevarljivi kao nepogrešivo učiteljstvo Crkve. Tako se proti napadajima krivovjeraca stalo naglašavati hierarhijsko-pravnu vlast Crkve i papinstva. To je zaista bilo sasma ispravno, ali nedovoljno i sudeći po posljedicama, dosta štetno. Jer se kod običnog vjernika postepeno izgubio pravi pojam Crkve. On je vidio samo vanjski, hierarhičko-pastoralni izgled Crkve. Papa, biskupi, svećenici, to je u njegovim očima Crkva. Ona ne izgleda više topla životna zajednica, nego neka birokratska ustanova, neka vrst ureda za duhovne stvari u koji čovjek ide ako osjeća da mu nešto takvo treba. Hierarhijski auktoritet dolazi u isti red sa svjetovnim, državnim auktoritetom, pa se nerijetko dešava da u očima naroda izgleda poreznik, žandar i pop nešto otprilike jednako. A ako Crkva izgleda nešto strano, nametnuto, razumljivo da se njene odluke nerado i nevoljko prima.

U nutarnjem vjerskom životu ovakovo stanje je pogotovo vodilo u sklerozu. Nestao je onaj živi nutarnji vez, koji je spajao vjernike s Kristom a i međusobno, a vanjski vez hierarh. auktoriteta izgledao je pretvrd i pretežak. Na koncu čovjek kako je u socijalnom životu ostao sam prepušten sebi, tako je nekako bilo i u vjerskom životu. A tad u koliko nije izgubio vjere, najčešće bi se prepustio individualnim pobožnostima, koje su još više to duševno stanje pogoršavale, vodeći ga ili u janzenističku ukočenost ili u sentimentalnu raznježenost. To nije bilo zdravo. Niti

je odgovaralo pravo shvaćenom kršćanstvu niti je moglo zadovoljiti duševne potrebe vjernika.

*

Tad dolazi pojava liturgijskog pokreta kao jedna zdrava i odlučna reakcija koja je nastala nužno i spontano. Ljudi su bili siti sebe, tražili su Boga i tražili su zajednicu. I polako se u dušama opet počeo buditi pravi pojam i pravi smisao kršćanstva.

Crkva prestaje izgledati u očima vjernika samo jedna silna kancelarija koja ga doduše pomaže u njegovu ličnom odnosu prema Bogu, ali koja ga ujedno pritište i ograničava. Svijest da Crkva nije samo organizacija, nego organizam, da je ona živo tijelo u kojem je vjernik s Kristom i s drugim vjernicima povezan živim nadnaravnim vezama, sasma mijenja i preporađa i sam smisao crkvenog auktoriteta. To nije više nešto vanjsko, nego nutarnji zahtjev skladnog života u tijelu. »Sentire cum Ecclesia« naravno izvire iz svijesti intimne povezanosti s Crkvom.

Vjernik je iza dugo vremena opet saznao i osjetio da nije ni prema Bogu ni prema svijetu osamljen, da ima bezbrojne hiljade braće s kojima ga spaja ne samo vanjska organizacija nego nešto mnogo jače, nešto što spada u toplu sferu, nešto poput kolanja krvi u tijelu.

I opet su dobili život i značenje stari i skoro zaboravljeni tekstovi kao onaj o lozi i mladicama i bezbrojni drugi, osobito kod sv. Pavla: »Jer smo u jednom Duhu svi mi kršteni u jedno tijelo« (I Kor. 12, 13). Ili također iz prve poslanice Kor.: »Budući da je jedan kruh, jedno smo tijelo mnogi, svi mi koji učestvujemo u tom jednom kruhu« (Kor. 10, 17).

Vjernik je spoznao da Crkva nije samo pravna organizacija, niti samo hierarhička ustanova koja ima naviještati Evanđelje, nego da je ona također, i to u prvom redu, liturgijska zajednica, životno središte u kojem kola otajstveni sakramentalni život po liturgiji. Da kad su krštenjem bili pripojeni Crkvi i Kristu tad po liturgiji, po sakramentima u prvom redu, neprestano struje od Krista nove životne snage milosti u sve vjernike te ih tako sve življe i dublje međusobno povezuju.

I zato je liturgija počela opet privlačiti vjernike. Ne radi umjetničkog užitka u lijepim ceremonijama, niti radi sklonosti prema starinskim formama, nego radi njenog životnog značenja i djelovanja. Ljudi su bili siti svega onog što im se nuđalo dosada. Taj je preokret bio tako očit te su mnogi koji toga nisu razumjeli, govorili: »Sva ta liturgija, to je jedna moda!« — Tako se govorilo u Francuskoj i Njemačkoj, a tako se govori i kod nas. Međutim taj prigovor kako smo vidjeli ima i svoje ispravno značenje. Liturgija je moderna, u najboljem značenju te riječi, jer odgovara težnjama modernog čovjeka, jer su se te težnje iza dugog lutanja opet povratile liturgiji. Ili kako veli R. Guardini: »Nutarnja je potreba učinila naše doba zrelim za liturgiju.« *A. M.*

Iz života svete Crkve

Vrijedno nasljedovanja

Dne 14 i 15 kolovoza održan je u Cetingradu na Kordunu u senjskoj biskupiji dekan. euharistijski kongres, koji je divno uspio. Katoličke novine su zabilježile, da su ljepoti kongresa mnogo doprinijeli 26 ministranata iz Slunja, koji su pobožno i dostojanstveno stupali u procesiji. K tomu noćno bdijenje obavljeno je pred izloženim Svetotajstvom po uzoru starih vigilija: čitali su se odlomci iz sv. Pisma, koje su tumačili svećenici, a narod je između pojedinih odlomaka pjevao euharistijske pjesme. To je sve izvedeno u duhu liturgičkom najviše zaslugom našeg vrijednog liturgijskog spisatelja i realizatora, slunjskog dekana preč. Dragutina Kukalja, našeg revnog saradnika i odbornika.

Pedesetgodišnjica društva sv. Grgura u Naumurskoj biskupiji

Dne 4 VII o. g. proslavljena je ova 50. godišnjica u malom sjemeništu u Bastogne-u, koljevci društva. Ovo društvo zaslužuje pohvalu, jer je ono jedino koje je u Naumurskoj biskupiji kroz ovih 50 godina pokazalo svoju veliku aktivnost, koja je urodila znatnim i trajnim plodom među crkvenim pjevačima i orguljašima, a osobito među gregorijanskim članovima.

Liturgijski tjedan u Mont-Cesaru u Holandiji

započeo je dne 7 VIII o. g. a trajao je do 11 VIII. Program se je razvijao tako, da je svaki dan bila pjevana sv. Misa i zajednička sv. Pričest. Tom prilikom su održani ovi referati: Doktrina sv. Mise po Misalu i pontifikalu (Msgr. Callewaert), Rad za povratak k sv. Misi (Dom Rob. Van Cauwelaert), Rad za sv. Misu i župske misije (M. Van Hoeck), Liturgija, naša jakost u borbi i naša pobjeda u Kristu (R. P. Seb. Tromp, S. J.).

Dani za liturgiju i sjedinjenje

U Leitingenu kod Augsburga bili su ovogodišnji Duhovski blagdani posvećeni liturgiji i sjedinjenju. Kao govornici su nastupili sa katoličke

strane: Dr Josip Gasper i Dr Makso Jos. Metzger, a sa evangeličke strane: Joakim Ungnadl i prof. Oto Urbach. Ovi svečani dani izvijali su se u znaku gesla: »Jedinstvo učenika Kristovih kao činjenica i zadatak«.

Kićenje oltara

Msgr. Evrard, biskup Meaux-a u jednom svom pismu vjernicima iznosi svoja opažanja prigodom pastirskog pohoda. Između ostalog opominjući na značaj oltara preporuča da se sačuva dostojanstvo i ozbiljnost pri urešivanju oltara te veli: »Većina oltara tako je prenatrpana cvijećem i raznim svijećnjacima da gube svoj čar i izgled čistoće. Naročitu pažnju treba posvećivati svetohraništu, koji ni u kojem slučaju ne smije služiti kao podloga kakvom kipu, vazama ili svijećnjacima. Na njemu može biti samo križ. Što se tiče vječnog svijetla, nikako ne dostaje električna svjetiljka. Električno svijetlo ni u kojem slučaju ne može zamijeniti liturgijske voštanice pri sv. Misi, oficiju i pri izloženju Svetotajstva. Taj ukras ni malo ne odgovara liturgijskom duhu.« Ova opaska ne odnosi se samo na biskupiju Meaux-a već može biti opomena i preporuka drugima.

Liturgijska literatura

Nedjeljni Misal

Na odborskoj sjednici održanoj prigodom liturgijskog kongresa u Đakovu, kojoj su prisustvovali i mnogobrojni učesnici kongresa, bilo je zaključeno da se izda pučki misal za sve nedjelje i zapovjedne blagdane u crkvenoj godini uz što jeftiniju cijenu. Međutim Uprava Knjiga katoličkog života izdala je ovih dana nedjeljni misal, koji sadrži misne obrasce za sve nedjelje i zapovjedne blagdane. Osim ovih misnih obrazaca »Nedjeljni Misal« sadržaje liturgijsku jutarnju i večernju molitvu, ispovjednu i pričesnu pobožnost, način molenja svete krunice i križnoga puta, te sve službene crkvene litanije. Tako je on primio oblik potpunog molitvenika, koji je prožet liturgijskim duhom. Uz katoličku srednjoškolsku omladinu i akademičare mogu se njime služiti i ostali vjernici, jer je on redigiran sasvim jednostavno i pregledno. Naručuje se kod »Uprave Knjiga katoličkog života« — Zagreb — 1. p. p. 478. Cijena Din: 25.— Toplo preporučamo.

Izvješće s III. talij. nacional. kongresa svećenika klanjalaca

Već smo pisali o ovom važnom kongresu držanom u Rimu od 25 do 28 IV. ove godine. Sada su svi govori i referati, držani na kongresu, tiskani u posebnoj knjizi, koja će dobro doći svećenicima, ne samo za njihovo duhovno razmatranje, nego i kao zgodno gradivo za propovijedi. Knjiga sadrži, osim govora Sv. Oca te nekih uglednih kardinala i biskupa, još i ove referate: »Euharistija i svećenstvo u današnjem času«, »Današnji svećenik apostol Euharistije,« »Sat klanjanja za posvećenje svećenika«, »Svećenik i euharistička liturgija«, »Zadnji dekreti glede sv. Euharistije,« »Problem nedjeljne sv. mise,« »Muževi k sv. pričesti,» «Pričest djece,« »Česta pričest bolesnika,« »Euharističko propovijedanje«. Baš prava riznica za euharistijski odgoj svećenika i vjernika. Nabavlja se kod: Direzione nazionale dei sacerdoti adoratori — Torino, Vicolo S. Marco 1. Cijena: Lit. 5.

Sv. Benedikt i njegovo djelo

Dvobroj »Života s Crkvom«. Izdano i kao posebna knjiga. Knjižica »Zvijezda mora«, Hvar 1939, 8o, 232, Din 15.—

»Sv. Benedikt i njegovo djelo« jest zapravo dvobroj (4—5) hrvatskog liturgijskog časopisa »Život s Crkvom«, otisnut zasebno pod gornjim naslovom. Članci benediktinskog opata Vykoukala, P. Emanuela Heufeldera i preuzv. g. Mons. Mihe Pušića, biskupa hvarskog imadu hagiografski i ascetički karakter, jer pišu o životu i pravilu sv. Benedikta. Dr. Lovre Katić u članku: »Što su učinili benediktinci za napredak čovječanstva« iznosi vrlo zanimive historijske podatke o preporodnom, socijalnom i kulturnom, a napose školskom i karitativnom radu benediktinaca. Dr. Ivo Delalle, koji je vlastitim perom ukusno iscrtao naslovnu stranicu, piše članak o liturgiji benediktinaca. Još slijede članci i rasprave: D. Žanko, Benediktinci socijalni dobrotvori; A. Dabinović: Benediktinci u VIII. stoljeću; Msgr. Pavao Butorac, biskup kotorski: Uloga Benediktinaca u hrvatskom narodu; Ante Petravić, Benediktinci u hrvatskoj književnosti; Dr. Lj. Karaman: Benediktinci i srednjevjekovna umjetnost Dalmacije; O. Mlekuš, O. S. B.: razvoj benediktinskog reda u zadnjih sto godina; Dr. M. Klarić: Važnost benediktinaca za hrv. narod u prošlosti i sadašnjosti (povjesno-arheološka studija); prof. Dr. Ivan Ostojić: Benediktinski samostan u Povljima na Braču; C. Fisković: Samostan i crkva benediktinki u Trogiru; Albe Vidaković: Benediktinci obnovitelji Gregorijanskog korala; Zd. Žanko: Bajronska umjetnost; Dr. I. Delalle: Sv. Benedikt u ikonografiji. Pjesma prof. Grgeca: »Prvi odgojitelji svete Hrvatske«, koja je preštampana iz njegove knjige »Sveta Hrvatska« u nekoliko desetaka strofa obuhvaća u sintezi lozinku, čežnje, duh i rad benediktinskog reda.

Naslovi navedenih članaka kao i imena pisaca govore nam, da je ta knjiga skup zanimivih monografija ne samo asketičkog, nego povjesnog, socijalnog, kulturnog, glazbenog i umjetničkog, te arheološkog karaktera. (Bogosl. Smotra — Zagreb br. 4 god. 1939).

Razne vijesti

Kongres za crkvenu umjetnost u Veneciji

U rujnu će se držati u Veneciji četvrti talijanski kongres za crkvenu umjetnost (ars sacra) pod pokroviteljstvom patrijarhe Piazza. Tom prigodom bit će i svečana proslava XIII. stogodišnjice glasovite bazilike Marijinog Uznesenja u Torcello, na mletačkim lagunama.

Slikanje župske crkve u Osijeku

Lijepa gotička crkva Sv. Petra i Pavla u Osijeku dobiva veći ures sa novim afreskama. Plafon je skoro već gotov, a sada se slikaju pokrajne lađe. Radove izvađa poznati slikar Mirko Rački, koji je vješto i znalački ilustrirao Danteovu Božansku Komediju. Na plafonu je simbolički prikazan raj sa svecima.

Izložba moderne crkvene umjetnosti u Španjolskoj

Nakon svršetka građanskog rata u Španjolskoj, prva izložba koja je otvorena, posvećena je religioznoj modernoj umjetnosti. Otvorena je u gradu Vitoria, središtu baskijske pokrajine Alava. Zastupano je jedanaest

naroda. Na 14 rujna, na blagdan Uzvišenja Sv. Križa, u svim španjolskim školama bit će svečano postavljen križ, a sam dan proglašen je narodnim blagdanom, kao u staro doba, kad su Španjolci protjerali Maure.

Novi svezak Vulgate

Redovnici Sv. Benedikta, koji stanuju u opatiji Sv. Jeronima u Rimu, imaju od Sv. Stolice specijalnu misiju, naime da kritički izdadu Bibliju, to jest latinsku Vulgatu Sv. Jeronima. Taj rad započeo je još za pape Pija X. Pošto je to veoma monumentalno i omašno djelo, za to se hoće više godina rada, kao i za djela Bolandista. Prošlih dana izašao je iz štampe tek četvrti svezak: tri knjige: Jozua, Suci i Ruth i tako je sada kompletirano ono što se zove »Oktateuh«.

Kongres crkvene muzike

U Italiji u gradu Mondovi (Pijemont) održan je drugi kongres Cecilijanaca. Na ovom kongresu, koji je sjajno uspio pozdravljen od episkopata, raspravljalo se osobito o orguljama i orguljašima, te su donešene vrlo značajne rezolucije i u pogledu materije i tehnike orgulja, koje služe sjaju katoličke liturgije.

Jubilej liturgičara Callewaerta

Glasoviti belgijski liturgičar Msgr. C. Callewaert proslavio je u lipnju zlatni jubilej prve sv. mise. Kroz 50 godina njemu je Liturgija bila ideal i apostolat. Njegovo glavno i najvažnije djelo je »Institutiones Liturgicae«, poznato po čitavom liturgijskom svijetu. Skoro će izići iz štampe njegovo djelo o Sv. Misi, koje se očekuje s velikim interesom. Msgr. Callewaert je učenjak, piše po strogoj znanstvenoj metodi, ali istodobno posjeduje laki stil i uzornu bistrinu u iznašanju liturgijskih pitanja. Benediktinska liturgijska revija Liturgisch Parochieblad (Steenbrugge) posvetila je jubilarcu specijalni broj, u kojem su članci od četiri kardinala: Van Roey, Lienarta, Schustera i Seredija. Uredništvo iste revije sada sprema posebni zbornik pod naslovom »Sacris erudiri«, u kojem će biti sakupljeni najljepši članci čuvenog belgijskog liturgičara.

Novo djelo benediktinca Molitora

Njemački benediktinac Molitor izdao je u dva sveska djelo o sv. Redu. Knjiga je primljena s velikim oduševljenjem u Njemačkoj. Karakteristika ovog djela sastoji se u tome, što je auktor ne samo dogmatski, historijski i hierarhijski obradio sakramenat sv. Reda, već je u predmet ulio svu toplinu i svako poglavlje začinio sa zgodnim, savremenim meditacijama.

Ispovijesti jednog Benediktinca

Pod naslovom »Vojnik i monah« (Soldat und Moench) objavio je benediktinac Don Theodor Bogler (iz opatije Maria-Laach) knjigu svojih ispovijesti i uspomena. Rođen od roditelja novopogana nije nikada čuo u svojoj kući govoriti o vjeri. Sudjelovao je u svjetskom ratu i bio ranjen. Maršal Hindenburg priznao je njegov heroizam. Iza rata, ponižen u vojničkoj časti u onom revolucionarnom metežu, radi u jednoj tvornici kao obični radnik. Oženi se s udovom jednog kapetana. Žena mu se teško razboli i umre. Razmišlja o vjeri i počme proučavati katoličke istine. Primi prvu sv. pričest i osjeti se sretan. Zatim ostavi svijet u 29 godini života i bude primljen u benediktinsku opatiju Maria Laach. Pisac potanko opisuje liepotu samostanskog života i sjaj katoličke liturgije. Namjera ove knjige je, da se u Njemačkoj poveća broj zvanja za red Sv. Benedikta.

CRKVENI KALENDAR

Nedjelja 3 IX: **XIV. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 4 IX: **Ponedjeljak iza XIV. nedj. po Duhovima.** Zeleno. Jednostavno.
Utorak 5 IX: **Sv. Lovro Justiniani,** biskup i prizn. Bijelo. Poludv.
Srijeda 6 IX: **Srijeda iza XIV. nedjelje po Duhovima.** Zeleno. Jednostavno.
Četvrtak 7 IX: **Četvrtak iza XIV. nedjelje po Duhovima.** Zeleno. Jednostavno.
Petak 8 IX: **Rođenje Bl. Dj. Marije.** Bijelo. Dvostruko II. razreda.
Subota 9 IX: **Spomen Blažene Djevice Marije.** Bijelo. Jednostavno.

Nedjelja 10 IX: **NEDJELJA XV. PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 11 IX: **Sv. Protus i Hiacinto,** mučen. Crveno. Jednost.
Utorak 12 IX: **Ime Marijino.** Bijelo. Dvostruko.
Srijeda 13 IX: **Srijeda iza XV. nedjelje po Duhovima.** Zel. Jednost.
Četvrtak 14 IX: **Uznesenje sv. Križa.** Crveno. Dvostruko.
Petak 15 IX: **Sedam žalosti Bl. Dj. Marije.** Crveno. Dvostr. II. razr.
Subota 16 IX: **Sv. Kornelij Papa i sv. Ciprijan,** biskup i mučenik. Crveno. Poludvostruko.

Nedjelja 17 IX: **NEDJELJA XVI. PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 18 IX: **Sv. Josip Cupertino,** prizn. Bijelo. Dvostruko.
Utorak 19 IX: **Sv. Januarij i drugovi,** mučenici. Crveno. Dvostr.
Srijeda 20 IX: **Kvatrena srijeda.** Post i nemrs. — **Navečerje sv. Mateja.** Ljubičasto. — **Sv. Eustahije i drugovi,** mučenici. Crveno. Dvostruko.
Četvrtak 21 IX: **Sv. Matej,** Apostol. Crveno. Dvostruko II. razreda.
Petak 22 IX: **Kvatreni petak.** Post i nemrs. — **Sv. Toma od Villanove,** biskup i priznavalac. Bijelo. Dvostruko.
Subota 23 IX: **Kvatrena subota.** Post i nemrs. — **Sv. Lino, papa i muč.** Crveno. Poludvostruko.

Nedjelja 24 IX: **NEDJELJA XVII. PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 25 IX: **Ponedjeljak iza XVII. nedjelje po Duhovima.** Zeleno. Jednostavno.
Utorak 26 IX: **Sv. Ciprijan i Justina,** djev. i muč. Crveno. Jednost.
Srijeda 27 IX: **Sv. Kuzma i Damjan,** mučenici. Crveno. Poludv.
Četvrtak 28 IX: **Sv. Večeslav,** mučenik. Crveno. Poludvostruko.
Petak 29 IX: **Blagdan sv. Mihovila Arhanđela.** Bijelo. Dvostruko I. razreda.
Subota 30 IX: **Sv. Jeronim,** priznavalac i naučitelj Crkve. Bijelo. Dvostruko I. razreda.